

tredjedelar af samma aflöning. Följden af detta förhållande har, enligt hvad erfarenheten visat, blifvit den, dels att mindre och fattigare kommuner af ekonomiska skäl rygga tillbaka för att inrätta fortsättningsskolor och dels, att mera dugliga lärare och lärarinnor, hvilka annars kunde vara benägna att söka lärare- och lärarinnetjänster, draga sig tillbaka, då det gäller tjänster, som icke äro förenade med fortsättningsskola.

Följden af ökad statsbidrag till aflöning åt lärare och lärarinnor i fortsättningsskola skulle ock tvifvelsutan blifva den, att flera sådana skolor komme att inrättas, än hvad under närvarande förhållande är fallet.

På dessa nu i korthet anförda grunder och då det synes vara billigt och rättvist, att fortsättningsskolan i nu berörda afseende göres likställig med öfriga här omförmälda skolor, tillåter jag mig föreslå,

att Riksdagen ville för sin del besluta, att statsbidraget till aflöning åt lärare och lärarinnor i fortsättningsskola måtte, i likhet med hvad det gäller folkskolor, mindre folkskolor och småskolor, utgå med två tredjedelar af den lön, som skoldistriktet utbetalar till lärare och lärarinna i sådan skola.

Stockholm den 25 januari 1908.

A. Magnusson.

N:o 64.

Af herr **D. Broström**, om ändrade villkor för lån från fonden för rederinäringens understödjande.

I kungl. kungörelsen den 18 december 1903 angående villkoren för lån från fonden för rederinäringens understödjande är i afseende å återbetalningen af sådana lån föreskrifvet att sedan lån innehafts under två år från lyftningsdagen, skall under de därpå följande sex åren årligen återbetalas en sjättedel af det ursprungliga lånebeloppet, så att

hela lånet varder senast inom utgången af det åttonde året till fullo guldet.

Förslaget om inrättande af en lånefond för rederinäringens understödjande — hvilket förslag visat sig i så hög grad motsvara verkligen förefintliga behof, att Riksdagen tre särskilda gånger, nämligen åren 1903, 1905 och 1907, anvisat hvardera gången 5,000,000 kronor, alltså tillhopa 15,000,000 kronor — väcktes ursprungligen af tre reservanter inom handels- och sjöfartskommittén.

I afseende å återbetalningen af lån från fonden föreslogo nämnda reservanter en amorteringstid af högst tio år. Någon anmärkning mot förslaget i denna del framställdes icke af de handels- och sjöfartsnämnder, som yttrade sig öfver detsamma; tvärtom instämde några uttryckligen i förslaget om en tioårig amorteringstid.

Oppositionen häremot väcktes först af kommerskollegium, som »med afseende å gällande bestämmelser om preskription ansåg förbindelser på denna tid såväl hvad beträffade hufvudgäldenären som eventuellt förekommande borgensmän vara mindre lämpliga, såsom kunnande föranleda därtill, att vederbörande myndighet, som hade att förvalta lånefonden, under lånetiden nödgades vidtaga särskilda åtgärder för bibehållande af förbindelsernas giltighet». Kollegium ansåg därför den längsta lånetiden böra något inskränkas.

I detta uttalande instämde statskontoret.

Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t upptog departementschefen bland de hufvudgrunder, som, i händelse af bifall till propositionen om bildande af en rederilånefond, borde vinna tillämpning vid meddelandet af bestämmelser om villkoren för lån ur fonden, jämväl stadgande om frihet från afbetalning under de två första låneåren och därpå under sex år amortering med en sjättedel årligen.

Då ingen gensaga häremot väcktes inom Riksdagen, inflöt i ofvan nämnda kungörelse ett i enlighet med sistberörda uttalande affattadt stadgande.

Dock har jag mig bekant, att bland representanter för rederinäringen redan då betänklighet förefanns mot en så kort amorteringstid.

Att dessa betänkligheter då fingo falla, torde väsentligen hafva berott på att räntesatserna den tiden ännu voro moderata och att man hoppades, att de, innan lånen behöfde återbetalas, skulle återgå till de ännu lägre, som rådt endast några år förut, så att rederierna, i den mån de ej kunde verkställa amorteringarna med intjänade seglationsvinster, kunde åstadkomma detta med på andra håll mot en icke alltför betungande ränta upplånade medel.

Utvecklingen på penningemarknaden har emellertid visat sig gå i en rakt motsatt riktning och har medfört orimligt höga räntesatser.

Visserligen hafva de senaste åren i det hela varit någorlunda gynnsamma för rederierna, äfven om fraktsatserna ofta varit mindre goda. Dock torde det endast i mycket sällsynta undantagsfall förekomma, att något rederi skulle kunna med uteslutande intjänta frakter betala årligen under sex års tid en sjättedel af erhållet rederilån. I regel torde denna amortering ej kunna åstadkommas annat än med tillhjälp af från andra håll lånade medel. Och då för dessa måste betalas 7, ja, ända till 8 procent, torde detta lätteligen blifva alltför betungande för många rederier.

Kunde däremot amorteringen bestämmas så, att efter förloppet af de två frihetsåren följa amorteringar med en tiondel årligen under tio år, så att lånen blifva helt återbetalda efter tolf år skulle det visserligen icke som en regel blifva möjligt att verkställa amorteringarne enbart med intjänta vinstmedel, men betydligt större lättnad skulle dock därigenom beredas den svenska rederinäringen.

Det torde vara allt skäl att statsmakterna nu taga denna fråga i öfvervägande. Visserligen lyftades en del rederilån redan under år 1904 och dessa hafva alltså under år 1907 verkställt sin första afbetalning, men i den händelse mitt nu framkastade förslag om längre amorteringstid blir bifallet, möter ju intet hinder att låta en sådan förmån få komma äfven dessa, om de så önska, till godo på sådant sätt, att hvad de för mycket erlagt vid den första afbetalningen kommer dem till godo vid den andra.

Hvad beträffar det af kommerskollegium framhållna hindret mot den tioåriga lånetiden, synes detta alltför obetydligt för att få spela en afgörande roll gentemot sakliga intressen. Samtliga fartygsinteckningar fastställas och förnyas vid Stockholms rådstufvurätt, och det torde icke medföra något afsevärdt besvär för vederbörande tjänsteman i statskontoret att i god tid innan tioårsperioden är till ända låta förnya inteckningarna, synnerligast som han kan på en gång ombesörja denna åtgärd för alla inteckningar som tillhöra ett, ja, till och med två eller tre års rederilån. Kostnaden för förnyelsen bör naturligtvis dragas af låntagarna. Att genom ifyllande och utsändande af ett formulär underätta dem om denna kostnads belopp är icke heller någon betungande åtgärd. Ingen bank i Sverige skulle fästa minsta afseende vid att ålägga sina tjänstemän ett så obetydligt arbete.

Någon åtgärd för afbrytande af preskription mot hufvudgäldenären synes icke behöfelig, då preskription afbrytes genom de årliga räntebetalningarna.

Hvad beträffar borgensförbindelserna — där dessa förekomma — bör det vara de låntagares sak, som önska tillgodonjuta längre lånetid än tio år, att före denna tids utgång inkomma med handling, som afbryter preskription gentemot borgensmännen. Att kontrollera, att sådan handling inkommer samt i motsatt fall uppsäga lånet till betalning före de tio årens slut, är allt hvad som erfordras från statskontorets sida.

På grund af det anförda, får jag hemställa,

att Riksdagen måtte till Kungl. Maj:t aflåta skrivelse med anhållan

att Kungl. Maj:t ville, med ändring i nu gällande bestämmelser angående villkoren för lån från fonden för rederinäringens understödjande, bestämma, att, sedan lån innehafts under två år från lyftningsdagen, skall under de därpå följande tio åren årligen afbetalas en tiondel af det ursprungliga lånebeloppet, så att hela lånet varder sist inom utgången af det tolfte året till fullo guldets;

att sådan förlängd amorteringstid måtte tillgodokomma ej blott dem, som hädanefter beviljas lån från sagda fond, utan jämväl redan befintliga låntagare, hvilka i händelse de redan verkställt afbetalning böra få vid senare afbetalning tillgodoräkna sig hvad af dem för mycket erlagts, samt

att Kungl. Maj:t vid utfärdande af bestämmelser i nu berörda syfte ville meddela föreskrift om de åtgärder från vederbörande myndigheters sida, som kunna finnas nödiga för bibehållande af statsverkets rätt gentemot låntagare och löftesmän samt för aflämnade hypoteks bevarande vid orubbad kraft.

Stockholm den 23 januari 1908.

Dan. Broström.

I motionen instämma:

Johan Ekman.

Erik Martin.

Carl J. Ödman.